

Impressie veldexcursie overheid en diversiteit

Maandag 11 juli 2011

Vlak voor de vakanties echt beginnen, neemt het Kennis Instituut Stedelijke Samenleving de deelnemers mee naar Enschede, om te horen hoe deze gemeente omgaat met diversiteit. In een zaal bij Kunstuitleen Concordia vertelt Henny Breukers (beleidsmedewerker integratie, emancipatie en sport) ons hoe Enschede dat doet. "Wij zien diversiteitsbeleid als inclusief beleid", vertelt hij. "Dat betekent rekening houden met verschillen tussen mensen in sekse, etniciteit, seksuele voorkeur, leeftijd, handicap en religie. Als gemeente richten we ons daarbij op het bereiken van gelijke rechten en kansen, het tegengaan van discriminatie en sociale uitsluiting en het bevorderen van gelijke behandeling van iedereen". Enschede is een stad met zo'n 20% inwoners van allochtone afkomst en 160 nationaliteiten. Een multicultureel Enschede dient die culturele diversiteit te erkennen en er aan te werken dat haar inwoners de beginselen van de Nederlandse rechtstaat onderschrijven vanuit respect voor ieders culturele en religieuze achtergrond. "Dat gaat dus over burgerschap, waarbij door iedereen actief deelgenomen wordt aan de samenleving. Organisaties, burgers en gemeente dragen samen bij aan goede integratie". Breukers laat zien dat de gemeente tal van overleggen organiseert om die samenwerking vorm te geven. En geld beschikbaar stelt voor projecten. "Maar", benadrukt hij, "het belangrijkste is dat diversiteit algemeen beleid is, dat in alle aspecten van gemeentelijk beleid meegenomen moet worden. Alleen wanneer het echt nodig is, hanteren we specifiek beleid". Als voorbeeld noemt hij inburgeringscursussen: de taallessen die daarvan deel uitmaken zijn ook bedoeld voor autochtone analfabeten. Bijzonder is overigens dat die taalcursussen een methode hanteren die is afgestemd op de taallessen van kinderen, zodat ouders beter zicht krijgen op wat hun kinderen leren. "We doen het goed in Enschede", concludeert Breukers. "Het is dan ook logisch dat twee van onze wethouders boos reageren op de 'Haagse conclusie' dat integratie is mislukt. Kom maar eens kijken in Enschede – zeiden ze. Hier gebeuren goede dingen". Sawitri Saharso, hoogleraar Intercultureel Bestuur aan de Universiteit Twente, ziet diversiteit als opdracht voor overheden en andere maatschappelijke partijen. "Er is een permanente omslag nodig, omdat de behoeften van burgers definitief veranderen. Daarvoor zal

het gehele ambtelijke apparaat moeten veranderen". Saharso noemt dat interculturalisatie: het proces waarbij een instelling zich bewust omvormt tot een multiculturele instelling – op inhoud, werkwijze en personeel. "Het is een gevolg van de inhoudelijke veranderingen in de samenleving, waardoor diversiteitsbeleid noodzakelijk wordt. Het gaat om het beter laten functioneren van de organisatie, door optimaal gebruik te maken van alle medewerkers en door een optimale personeelssamenstelling".

Alleen, hoe doe je dat? Saharso heeft in Almelo bijna zestig organisaties bevroegd. De meerderheid zei integratie belangrijk te vinden, maar er voor de eigen organisatie geen taak in te zien. Hoe kan dat? "Organisaties zeggen zich te richten op 'alle burgers' en geen onderscheid te maken. Groepen apart behandelen voelt immers als discriminatie. Maar om tot gelijkheid te komen, moet je rekening houden met relevante verschillen en bijvoorbeeld allochtone ouders leren dat er inzet van hen verwacht wordt als hun kinderen lid worden van de sportclub. Diversiteitsbeleid is dus niet hetzelfde als iedereen op dezelfde manier behandelen!" Met deze inleidingen over beleid en hoe het zou moeten, praten de deelnemers verder met mensen uit de praktijk. Thouraya Chabaane van het Kennisplatform integratie en burgerschap laat zien hoe zij zich vanuit haar werk bij Humanitas én als betrokken vrouw met Tunesische wortels bezighoudt met integratie. Dat gaat van het stimuleren van meer allochtone werknemers in de zorg (dat is beter dan allemaal aparte voorzieningen) tot het onvermoeibaar uitleggen waarom 'moeten' voor allochtonen zo'n lastig woord is. "Taal is heel belangrijk, dat moet je echt proberen te leren. Maar niet iedereen lukt dat, want Nederlands is een moeilijke taal. Communicatie is essentieel, je moet leren hoe je anderen benadert. Dat moet je willen. Nieuwsgierig zijn naar andere culturen gaat bij mij vanzelf. De rol van vrouwen is ook belangrijk, zeker in huis. Ze zeggen soms wel makkelijk 'mag niet van mijn man', als ze iets niet durven. Dus blijf ze betrekken!" Nick Thies van Artikel1 vertelt over het Vooroordelenteam, ontstaan vanuit de wens van een wethouder om homo's meer zichtbaar te maken in het voetbal. Dat is niet gelukt en daarom is het team nu diverser samengesteld. Doel van het vooroordelenteam is om vooroordelen op het voetbalveld zichtbaar en bespreekbaar te maken. "We voerden een soort SIRE-campagne om vooroordelen bespreekbaar te maken, vanuit de gedachte dat discriminatie

begint met vooroordelen. Maar we moesten concluderen dat diversiteit voetballers niet interesseert". Nu pakt Artikel1 het vooroordeelenteam anders aan: via LinkedIn wordt een groeiende groep sporters en bekende Nederlanders gevraagd zich aan te sluiten bij het Vooroordeelenteam. Met dat netwerk organiseert Artikel1 gerichte bijeenkomsten, waarbij met behulp van bekende sporters het thema vooroordelen op speelse wijze wordt besproken. Zo vindt binnenkort de bijeenkomst 'ik fluit je terug' plaats, voor en over scheidsrechters, die veel met vooroordelen te maken krijgen. "Het gaat niet om veroordelen", zegt Nick, "we willen bewustmaken en helpen nadenken over vooroordelen. Niemand is daar vrij van. Wij denken dat het helpt om er over te praten".

We verlaten de Kunstuitleen, waar enorme neuzen in felle kleuren de muren bedekken. Zou de Duitse kunstenaar Stefan Rosendahl met al die gekleurde neuzen zichtbaar willen maken hoe anders een neus eruit kan zien door hem blauw of geel te maken?

We wandelen langs volle terrasjes naar de woonwijk achter het station, waar Het Paradijs zich bevindt. Onderweg zien we de nieuwbouw van het Muziekkwartier, een park en een kleurrijke school, kleine woningen en opgeknapte rijtjes huizen. Hier en daar een kastje van de Kunstmijl, die laat zien hoe divers Enschede is. Tegelijk is het gewoon en alledaags, deze woonwijk achter het station. Het Paradijs is allerm minst alledaags. Een wonderde wereld in een oude bedrijfshal, waar kunstenaar Adriaan Schalken zijn eigen paradijs gebouwd heeft met natuurelementen, hergebruikte materialen, planten, water, beelden. Inmiddels in gebruik als restaurant, versterken de nieuwe eigenaren de 'paradijselijke' sfeer met symbolen van vele godsdiensten, het geluid van water en heerlijk eten. Wij worden ontvangen met muntthee en appeltaart en zetten ons gesprek voort op het terras.

Nieuwe informatie daarvoor komt van [Frea de Haan](#) en [Assia Lbenay](#) van Alifa Welzijn. Zij voeren het Loodsenproject uit. Hierin laten vrijwilligers (loodsen) nieuwkomers kennismaken met de buurt en de stad. Gekoppeld aan taal en inburgering geeft de loods één op één ondersteuning aan inburgeraars om hun weg te leren vinden in de Enschedese samenleving. In principe doen ze dat een keer per week, twaalf weken lang. Daarna bekijkt het project of verdere begeleiding wenselijk is. Frea vertelt dat ze 'op

gevoel' vrijwilligers en inburgeraars koppelen. "We koppelen wel man aan man en vrouw aan vrouw. Dat doen we om problemen te voorkomen, want inburgeraars zijn kwetsbaar en dan kan aandacht snel uitgroeien tot verliefdheid". Ook houden ze rekening met wensen van beide kanten, interesse, hobby, mogelijkheden. "Iedereen kan loods zijn, het gaat om vrijwillige steun. Hulpverlening is niet de bedoeling, dan verwijzen we door naar professionals. Veel vrouwen zijn vrijwilliger, maar ook mannen. Allochtone loodsen zijn erg gewild". Het is inmiddels een heel succesvol project, met 400 koppelingen in twee jaar tijd. "Die cijfers zijn belangrijk hoor", onderstreept Assia, "maar we doen het vooral om weer een glimlach op de gezichten van inburgeraars te zien!" Dat geluk is niet zo makkelijk in cijfers weer te geven. Het is dan ook de vraag of het Loodsenproject overeind blijft in de bezuinigingen.

Diversiteit en bezuinigingen spelen ook een belangrijke rol in het werk van Henk Teussink, ambtenaar werk en inkomen bij de gemeente Enschede. "Wij hebben te maken met inwoners die werkloos zijn of een bijstandsuitkering hebben en dat is een zeer diverse groep. Als gemeente hebben we in het verleden zelf veel voor deze doelgroep gedaan. Op basis van de visie van het nieuwe college leggen we nu de verantwoordelijkheid meer bij de werkgevers en het maatschappelijk middenveld. Natuurlijk horen ook wij 'al die gelden voor integratie is weggegooid geld'. Dat is in Enschede zeker niet het geval, maar we beseffen wel dat het geld niet altijd het effect heeft gesorteerd dat we voor ogen hadden." Dan volgt een verhaal over budgetten voor inkomen en voor bemiddeling naar werk en hoe Enschede daar mee om wil gaan. "Werkgever op kop is nu het streven. Zij gaan de 'work-first' methode zelf uitvoeren en krijgen de ruimte om uitkeringsgerechtigden zes maanden op proef in dienst te nemen. Doel is doorstroming naar een reguliere baan". Of dat lukt? Er volgt een discussie over de diversiteit van mensen met een uitkering en de onbekendheid van talenten en kwaliteiten die aan hen kleeft. Henk: "we organiseren nu bij wijze van proef sollicitatiebijeenkomsten in de kroeg. Stellen talentvolle werklozen voor aan leden van een serviceclub en dagen hen uit om deze mensen wat te bieden". De gemeente gelooft erg in persoonlijk contact en het kennen van de mensen waar je voor werkt. Dat gaat in de toekomst een probleem worden, als het CWI minder kan doen en de bezuinigingen realiteit worden. "We kunnen als gemeente minder doen

en leggen de uitdaging bij werkgevers. We moeten elkaar meer opzoeken”, concludeert Henk, “de samenwerking tussen gemeente, bedrijven en maatschappelijk middenveld kan veel beter!”

Daarmee is zichtbaar hoezeer gemeentelijk diversiteitsbeleid samenhangt met economische ontwikkelingen en maatschappelijke opvattingen over groepen en individuen. Ook in Enschede, ook als alle gesprekspartners van goede wil zijn.

